

YAKIN İLİŞKİLER

Çekicilik Ve İlişki GeliŐimi (Kuramlar)

DR. ÖĞR. Üyesi ÖZGÜR GÜLDÜ

KAYNAK: Dönmez, A. (2009). Yakın İlişkiler Psikolojisi. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.

- ✦ İnsanla diğer insanlara gereksinim duyarlar.
- ✦ Diğer insanlarla ilişki kurmanın pek çok yolu vardır.
- ✦ Bunların en derin biçimlerinden biri de *bir ortakla romantik bir ilişkidir.*
- ✦ Örneğin; *evlilik ...*
- ✦ Evlilik ya da diğer uzun süreli ilişkiler kendiliğinden olmaz.
- ✦ Bu ilişkiler başlanıştaki çekimden doğan *karmaşık bir duygu ve davranışlar* karmaşasının sonucunda gelişir.

ÇEKİCİLİK KURAMLARI

Çekicilikle ilgili bir çok kuram vardır. Dersimizde romantik ilişkilerin gelişimiyle ilgili kuramsal yaklaşımlar üzerinde duracağız.

© **BİR TUTUM OLARAK ÇEKİM**

(Çekimin bir tutum olarak kavramlaştırılması)

Düşünce + *Duygu* + *Davranış* = **ÇEKİM**

Tutum; belirli bir nesneye **yaklaşma** ya da ondan **uzaklaşma** doğrultusunda **bir yönelim** olarak düşünülebilir.

Bir tutum olarak kavramlaştırıldığında;

Çekim; *bir kişiye yaklaşma ya da ondan uzaklaşma yönündeki bir eğilimdir.*

Dönmez, A. (2009). Yakın İlişkiler Psikolojisi. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.

© *DENGE KURAMLARI (Hieder, 1958 ve Newcomb, 1961)*
A – B – X MODELİ

Uyumu vurgulayan kuramsal yaklaşımdır.

Kuramın temel varsayımına göre;

İnsanlar çevrelerindeki insanlarda, eşyalarda ve ilişkilerde uyum sağlama yönünde genel bir isteğe sahiptirler.

Kuram;

İnsanlar için ilişki oldukları insanlar ve nesnelere uyum içinde olduğunda, yaşamın daha kolay ve çekimin daha büyük olduğunu ileri sürer.

DR.ÖĞR.Üyesi ÖZGÜR GÜLDÜ

Denge Kuramına göre;

*Bireyler tutumlarının, yakın ilişki ortaklarının tutumlarıyla uyumsuz olduğunun farkına vardıklarında, **bundan rahatsız olurlar** ve ortaklarınıninkiyle uyumlu hale getirebilmek için **kendi tutumlarını değiştirmeye güdülenirler.***

--- TUTUM UYUMLULAŞTIRILMASI ---

Ⓢ PEKİŞTİRME / ÖDÜL KURAMLARI

Temel öğrenme süreçleri üzerine yapılandırılmış kuramlardır.

- ***Klasik Koşullama*** - bir uyaranı bir tepki izler
- ***Edimsel Koşullama*** - bir tepkiyi/davranışı bir pekiştireç izler

Hem pekiştirme hem de denge kuramları için önemli bir özellik:

“BENZERLİK”

(aynı türden kuşlar bir sürüde toplanır)

Benzerlikler attığı ölçüde, iki kişi birbirini daha fazla çekeceklerdir.

Yani, insanlar sahip oldukları özelliklerin benzerliği oranında (az ya da çok) karşısındaki insanı az ya da fazla çekici bulacaklardır.

Ancak, benzerliğin çekiciliği etkilediği ölçüde, çekiciliğinde benzerliği etkilemesi olasıdır.

Denge Kuramları açısından benzerlik;

uyumluluk ve denge istediğimiz ilişki ortakları arasında tutum ve davranışlar açısından gereklidir.

Tutumların uyumlu hale getirilebilmesi için benzerlik şarttır.

© *UYARILMA KURAMLARI*

(Psikolojik Uyarılma ve Duygusal Durumlarda Oynadığı Rol)

Schachter'e (1964), fizyolojik uyarılma ve ona eşlik eden ilişkili ve anlaşılabilir duygusal ipuçları duygusal deneyimi oluşturur.

“ÖLÜMCÜL ÇEKİMLER”

Benzerlik çekimi arttırıyorsa, benzemezlik ya da farklılık ne yaratır?

Araştırmalar, *romantik ilişki ortakları* birbirlerinden **çok farklı olduklarında**, ilişkinin yürümesi olasılığının **düşük olduğunu** göstermektedir.

Örneğin; oldukça utangaç bir kişi aşırı derecede dışa dönük bir kişiyi çekici buluyorsa, daha sonra dışa dönüklük **“ölümcül çekim”** olabilir.

- ✓ **Ancak, eğer iki kişi ilişkilerini geliştirirken aralarındaki farklılıkların zamanla farkına varırlarsa, bu daha az sorun yaratmakta ve hatta yakın ilişkilerin doğal yönü olarak görülmektedir.**
- ✓ **Bir ortağın özelliklerinin eşsizlik ve aşırılığı arttıkça, yaşanan düş kırıklığı da artar.**
- ✓ **Cinsiyet rollerine uygun olmayan biçimlerde davranma da, ilişkinin bitmesiyle bağlantılıdır.**